

Dojście pieszo

„Puryści”, którzy chcą pieszo dotrzeć do początku Szlaku Karpackiego, mogą rozpocząć wędrówkę już przy Dworcu Głównym PKP w Rzeszowie lub na sąsiednim dworcu PKS.

Stamtąd kierujemy się ulicą Artura Grottgera na wschód, dochodząc do placu Jana Kilińskiego, gdzie przechodzimy w ulicę Aleksandra Fredry. Ta prowadzi nas do ronda, przy którym skręcamy w ulicę Henryka Siemiradzkiego i podążamy nią prosto aż do wejścia na trasę spacerową nad Wisłokiem.

Dalej idziemy wzdłuż rzeki na południe. Po drodze przechodzimy pod Mostem Lwowskim, mijamy skwer im. ks. Józefa Hermana Osińskiego – pierwszego polskiego elektryka i pioniera fizjologii roślin – a następnie **Stary Cmentarz**, najstarszą nekropolię miasta, założoną w 1792 roku. Spoczywa tu m.in. Józef Łukasiewicz, ojciec Ignacego Łukasiewicza, a także powstańcy styczniowi i dawni burmistrzowie Rzeszowa.

Szlak wzdłuż Wisłoka prowadzi dalej pod Mostem Gabriela Narutowicza, następnie aleją drzew przez Olszynki. W tej części miasta wystają nowoczesne wieżowce kompleksu Olszynki Park – w tym Wieżowiec W, przekraczający 220 m wysokości, będący najwyższym budynkiem mieszkalnym w Polsce i jednym z najwyższych w kraju.

Dworzec Główny PKP w Rzeszowie, fot. M. Organ

Stary Cmentarz w Rzeszowie, fot. M. Organ

Nowoczesne wieżowce nad Wisłokiem w Rzeszowie, fot. M. Organ

Pomnik słynnego rzeszowskiego krypiarza Stanisława Nitki, fot. M. Organ

Pomnik upamiętniający zakłady WSK Rzeszów przy bulwarach nad Wiśłokiem, fot. M. Organ

Promenada biegnie dalej pod Mostem Zamkowym, mija halę sportową na Podpromiu i prowadzi do Parku Kultury i Wypoczynku. Wraz z bulwarami mijamy scenę koncertową oraz pomnik Stanisława Nitki – ostatniego z rodziny rzeszowskich przewoźników przez Wiśłok, który od lat 30. do lat 90. XX wieku przewoził mieszkańców promem. Tuż za nim znajdują się kładka i fontanna, a następnie Stadion Miejski „Stal”. Bulwary

Zbiornik Rzeszowski zbudowano w 1973 roku. Powstały wówczas próg wodny spiętrzający wody rzeki ulega stopniowemu zamuleni, jednak równocześnie wykształcił się tu cenny ekosystem. Obszar ten stanowi ważne siedlisko dla ptaków – odnotowano ich blisko 230 gatunków.

prowadzą dalej przez tunel przy Moście Karpackim, wybudowanym na zaporze na Wiśłoku.

Za zaporą mijamy pomnik WSK Rzeszów – zakładów lotniczych utworzonych w 1937 roku w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego. Po niespełna 1,5 km docieramy do pomnika Adama Kowalskiego – poety, legionisty i redaktora „Polski Zbrojnej”.

Dalej mijamy obszar starodrzewu dębowego, który wyznacza teren rezerwatu Lisia Góra, nazywanego „Małą Białowieżą”. Od 1998 roku na powierzchni niespełna 9 ha chronione jest tu skupisko około 100 okazałych dębów szypułkowych, z których najgrubsze osiągają ponad 6 m obwodu.

Zbiornik Rzeszowski, fot. M. Organ

Następnie mijamy aleję 100 drzew miododajnych, posadzonych w 2018 roku z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Deptak przekracza potok Paryja i prowadzi obok dawnego zejścia na Ptasią Wyspę – dziś odseparowaną, sztuczną wyspę opanowaną przez przyrodę.

Na końcu trasy spacerowej ścieżka skręca na zachód, w kierunku ulicy Jarowej. Dochodzimy nią do pętli autobusowej, po czym skręcamy w ulicę Brzegową i podążamy prosto w stronę ogrodzonego terenu Zakładu Uzdatniania Wody. Ścieżką biegnącą wzdłuż ogrodzenia docieramy do ulicy Saletyńskiej, a następnie do pętli autobusowej przy ulicy Zwięzcyckiej.

Obchodząc ponownie teren Zakładu Uzdatniania Wody, przechodzimy przez mostek nad potokiem Lubcza (zwanym także Zagłębianką) i kierujemy się ku brzegowi Wiśtoka. Droga prowadzi pomiędzy ogrodzeniem a stawem wędkarskim w Zwięzycy – dziś dzielnicy Rzeszowa, niegdyś samodzielnej miejscowości. W XIV i XV wieku zbiegały się tu granice ziem: przemyskiej, sanockiej i sandomierskiej.

Polna droga biegnie wzdłuż brzegu stawu, po czym odbija w zagajnik i wyprowadza nas w pobliżu zabudowy przy ul. Cichej w Boguchwale – mieście znanym do 1728 roku jako Piotraszówka. Na jego terenie zachował się cenny zespół zabytków: wzorowany na rezydencji wilanowskiej zespół pałacowo-parkowy Lubomirskich

z lat 1725–1729, późnobarokowy kościół pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika, konsekrowany w 1729 roku, a także ceglany spichlerz z początku XX wieku, usytuowany przy współczesnym rynku.

Docieramy do kapliczki przy dawnym stadionie piłkarskim, a następnie – przed młynem z drugiej połowy XIX wieku – opuszczamy ul. Cichą, skręcając na południe w stronę niewielkiego skweru z wiatą. Ścieżka przekracza potok Lubcza i po około 200 m dochodzi do skrzyżowania przy ul. Grunwaldzkiej. Tu skręcamy wraz ze ścieżką przyrodniczą w drogę prowadzącą między drzewami. W tym miejscu możemy na chwilę zboczyć z trasy i wybrać górną, częściowo zarastającą drogę, która po około 300 m doprowadza do interesującej, wielokondygnacyjnej kapliczki z figurą Chrystusa Frasobliwego.

Po kolejnych 200 m skręcamy w stronę Wiśtoka i ponownie, wzdłuż jego brzegu, docieramy do ul. Grunwaldzkiej. Następnie kierujemy się dalej drogą do kładki nad rzeką. Przy wiacie schodzimy z nawierzchni asfaltowej na drogę pełną biegnącą wzdłuż Wiśtoka.

Wkrótce ścieżka oddala się nieco od brzegu; przy korycie Mogielnicy na krótko wchodzimy na drogę asfaltową, mijamy park z wiatą, by po chwili ponownie skierować się ku rzece. Dalej wygodną ścieżką podążamy z nurtem Wiśtoka, aż dochodzimy na skarpe nadrzeczną w pobliżu strzelnicy w Lutoryżu – wsi o metryce sięgającej

Nad Wiśtokiem, fot. M. Organ

Wiata przy parku, fot. M. Organ

1373 roku, w której część dzieciństwa spędziła pisarka Katarzyna Grochola.

Obchodzimy ogrodzenie strzelnicy i docieramy do drogi polnej. Podążamy nią około 300 m na zachód, po czym na rozwidleniu skręcamy na południe.

Wkrótce docieramy do kanału potoku; droga przekracza go i prowadzi do skrzyżowania, na którym idziemy prosto. Po około 700 m pojawiają się pierwsze zabudowania przysiółka Przymiarki, a następnie zabudowania Ryjaka w Zarzeczcu. Miejscowość ta znana jest z odnajdywanych w dolinie Wisłoka tzw. czarnych dębów („polskiego hebanu”), wykorzystywanych w rzeźbiarstwie oraz do wyrobu cennych mebli. Drewno to było niegdyś tak cenne, że w carskiej Rosji zastrzeżono je dla dworu, a za jego nielegalne posiadanie groziła kara śmierci.

Droga asfaltowa doprowadza do niewielkiego parkingu przy murowanej kapliczce z rzeźbą św. Michała Archanioła. Tuż za nią wychodzimy na drogę główną i skręcamy na wschód. Mijamy remizę OSP oraz dom seniora, po czym przechozimy przez most na Wisłoku.

Dawniej rzekę przekraczano tu brodem; w latach 1915–1916 Austriacy, wykorzystując prace jeńców rosyjskich, wybudowali drewniany most. Został on zniszczony podczas wielkiej powodzi w 1934 roku i odbudowany dopiero w 1950 roku.

Przy skrzyżowaniu w Siedliskach znajduje się sklep. Warto w tym miejscu odbić około 100 m na północny wschód, w kierunku Tyczyzna, aby zobaczyć okazałą kapliczkę św. Jana Nepomucena, zwaną lokalnie „Dzwonkiem”.

Kapliczka z figurą św. Michała Archanioła w Zarzeczcu, fot. M. Organ

Trasa skręca na południowy zachód, w kierunku przystanku autobusowego. Tuż za nim opuszczamy drogę główną i wchodzimy w bocznią drogę prowadzącą do przysiółka Debrza, którego nazwa nawiązuje do terenu poprzecinanego głębokimi jarami.

Siedliska znane były niegdyś z kopalni gipsu w Broniakówce, założonej przez ród Branickich w XVII wieku. Tu urodził się i wychował także ks. Józef Kowalski – błogosławiony męczennik wyniesiony na ołtarze przez Jan Paweł II.

Podążamy drogą aż do jej końca. Przy słupowej, murowanej kapliczce opuszczamy asfalt i rozpoczynamy podejście na Próg Karpacki, wyznaczający pierwsze wzniesienia Pogórza Dynowskiego. Zarośnięty jar wyprowadza nas wkrótce na grzbietowe łąki, z których roztacza się widok na Rzeszów.

Stąd polna droga prowadzi pod krzyż w pobliżu Rezydencji Splendor w Księżym Lasku. Wchodzimy na drogę asfaltową i podążamy nią około 300 m na południe, aż do drogi grzbietowej. Na zachód znajduje się dojsście do punktu widokowego i hotelu Splendor, my natomiast skręcamy na wschód, w stronę przysiółka Warzybokówka.

Po niespełna 1 km mijamy kamieniołom w Lubeni. Obok znajduje się ceglana kapliczka w przysiółku Horodna, którego nazwa nawiązuje do wczesnośredniowiecznego grodziska (XI–XIII w.) w sąsiednim Okopie. Rozciągają się stąd malownicze widoki na dolinę Lubenki i Pasma Wilczego.

Widok na Rzeszów z Progu Karpackiego, fot. M. Organ

Po około 900 m docieramy do zabytkowej, wielokondygnacyjnej kapliczki z piaskowca z 1903 roku. Wkrótce ponownie, na krótkim odcinku, wchodzimy w granice Rzeszowa i skręcamy na północ w ul. Podleśną, przy przystankach autobusowych w Hermanowej.

Droga łagodnie opada, mija kapliczkę i ponownie przekracza granicę miasta.

Po około 100 m docieramy do oznaczenia (niebieskiej kropki) Szlaku Karpackiego, znajdującego się przy początku ul. Jarzębinowej.

Kapliczka w przysiółku Debrza, fot. M. Organ

Horodna, kapliczka koło starego kamieniołomu, fot. M. Organ

Horodna, zabytkowa kapliczka z 1903 r, fot. M. Organ

Kapliczka w Siedliskach znana lokalnie jako Dzwonek, fot. M. Organ

Kapliczka św. Jana Nepomucena, zwana przez miejscowych „Dzwonkiem”, została wzniesiona w drugiej połowie XIX wieku na stromym zboczu doliny Wisłoka. Na jej wieżyczce zachowała się oryginalna sygnaturka, za pomocą której obwieszczano pory dnia, wzywano do modlitwy, a także informowano o śmierci mieszkańców i nadejściu konduktu żałobnego.

Kapliczka stała w miejscu starszego, drewnianego krzyża, ustawionego na mogile siedliskiego chłopa Wajdy. Według przekazów poniósł on śmierć na początku XIX wieku z rąk

dworskiej służby, ukarany za sprzeciw wobec pańszczyzny. Jego ciało przywiązano do uprzęży i rozerwano końmi.

Niestety pierwotna rzeźba św. Jana Nepomucena nie zachowała się do naszych czasów – w latach 60. XX wieku została skradziona przez zorganizowaną grupę złodziei dzieł sztuki z Rzeszowa i wywieziona za granicę.

Wisłok wypływa ze wschodnich zboczy Kanaśówki w Beskidzie Niskim, a po 228 km uchodzi do Sanu. Na swoim biegu kilkakrotnie zmienia charakter – od wąskiego potoku, przez górską rzekę, po spokojniejszy odcinek nizinny. Nazwa rzeki najprawdopodobniej wywodzi się od Wisty i odnosi się do czegoś płynącego, wijącego i wilgotnego, a także do wiosennych wylewów, potoku lub dużej wody. Przez stulecia Wisłok stanowił ważny szlak komunikacyjny i handlowy; jego nurt wyznaczał również odcinkami granice państwowe i administracyjne, a w ujęciu geograficznym – granicę między Pogórzem Strzyżowskim a Dynowskim. Rzeka tworzy kilka malowniczych przełomów, m.in. Bramę Babicką i Frysztacką, a jej bieg jest regulowany przez zapory w Sienawie i Rzeszowie. Szczególnie interesujące fragmenty doliny Wisłoka można podziwiać w Wernejówce, Rudawce Rymanowskiej i Mymoniun.

Wisłok na pograniczu Zarzeczca i Siedlisk, fot. M. Organ